

УДК 657.372.1

Сухорукова Олександра Дмитрівна
магістр кафедри обліку та оподаткування
Київського національного університету технологій та дизайну
Сухорукова Александра Дмитриевна
магістр кафедри учета и налогообложения
Киевского национального университета технологий и дизайна
Sukhorukova Oleksandra
Master of the Department of Accounting and Taxation of the
Kyiv National University of Technologies and Design

Матюха Микола Миколайович
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Київський національний університет технологій та дизайну
Матюха Николай Николаевич
кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры учета и налогообложения
Киевский национальный университет технологий и дизайна
Matyukha Nikolai
Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation
Kyiv National University of Technology and Design

**ПРОБЛЕМАТИКА ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ
НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ**
**ПРОБЛЕМАТИКА УЧЕТА ГОТОВОЙ ПРОДУКЦИИ
НА ПРЕДПРИЯТИИ И ПУТИ ЕЕ РЕШЕНИЯ**
**PROBLEMS OF ACCOUNTING OF FINISHED PRODUCTS
AT THE ENTERPRISE AND WAYS OF ITS SOLUTION**

Анотація. У статті висвітлено проблеми обліку процесу реалізації готової продукції на прикладі діяльності промислового підприємства. Внесено пропозиції для вирішення питань стосовно облікової документації продукції.

Розглянуто основні об'єкти обліку щодо ефективної організації логістичних витрат на підприємствах. Надано пропозиції стосовно покращення умов оплати відвантаженої продукції. Запропоновано рекомендації для вдосконалення процесу реалізації готової продукції.

Також, надано пропозиції щодо покращення обліку готової продукції та її реалізації. Встановлено, що однією з складових ефективної організації обліку наявності та руху готової продукції є високий рівень використання облікової інформації для оцінки якісних та кількісних характеристик готової продукції.

Ключові слова: виробництво, готова продукція, класифікація, оцінка, реалізація продукції, собівартість, облік, документообіг, логістичні витрати, конкурентоспроможність, прибуток.

Аннотация. В статье освещены проблемы учета процесса реализации готовой продукции на примере деятельности промышленного предприятия. Внесены предложения для решения вопросов относительно учетной документации продукции.

Рассмотрены основные объекты учета по эффективной организации логистических затрат на предприятиях. Даны предложения по улучшению условий оплаты отгруженной продукции. Предложены рекомендации для совершенствования процесса реализации готовой продукции.

Также, даны предложения по улучшению учета готовой продукции и ее реализации. Установлено, что одной из составляющих эффективной организации учета наличия и движения готовой продукции является высокий уровень использования учетной информации для оценки качественных и количественных характеристик готовой продукции.

Ключевые слова: производство, готовая продукция, классификация, оценка, реализация продукции, себестоимость, учет, документооборот, логистические затраты, конкурентоспособность, прибыль.

Summary. The article highlights the problems of accounting for the process of selling finished products on the example of an industrial enterprise. Suggestions have been made to address issues regarding the accounting documentation of products.

The main objects of accounting for the effective organization of logistics costs at enterprises are considered. Suggestions for improvement of payment terms for shipped products are given. Recommendations for improvement of process of realization of finished goods are offered.

Also, suggestions for improving the accounting of finished products and its implementation are given. It is established that one of the components of an effective organization of accounting for the availability and movement of finished products is a high level of use of accounting information to assess the qualitative and quantitative characteristics of the finished product.

Key words: production, finished products, classification, evaluation, sales, cost, accounting, document management, logistics costs, competitiveness, profit.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В сучасних умовах успішна діяльність кожного підприємства залежить від рівня економічної ефективності виробництва готової продукції. Істотне зростання значення та ролі процесу реалізації готової продукції зумовлено посиленням конкуренції та жорсткою боротьбою за ринки збуту як на внутрішньому, так і на міжнародному рівні.

У підвищенні конкурентоспроможності підприємства важливу роль відіграє система контролю над обсягами реалізації продукції, оскільки вона впливає на формування фінансових результатів і є вагомим показником для оцінки ефективності діяльності підприємства.

Отже, удосконалення організації обліку та аналізу виробництва готової продукції від її реалізації є основним способом досягнення соціальної та економічної ефективності в діяльності підприємства. Вирішення проблем обліку та аналізу готової продукції та її реалізації в умовах посиленого режиму економії і ресурсозбереження можливе за наявності у суб'єктів управління своєчасної, повної, правдивої інформації про фактори, що впливають на собівартість, а також майбутні фінансові результати від реалізації готової продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з обліком реалізації готової продукції, досліджувалися у працях вітчизняних учених: Ф. Ф. Бутинця, А. М. Герасимовича, Н. С. Заокіпна, М. В. Кужельного, С. Ф. Голова, В. І. Єфименка, І. В. Жиглей, Сук, В. Я. Савченка, В. В. Сопка, а також зарубіжних вчених: П. С. Безруких, Д. Блейка, Б. Нідлза, В. Ф. Палія. Але, на сьогодні, залишається ще багато невирішених питань щодо вдосконалення обліку готової продукції.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті — виявлення проблем обліку реалізації готової продукції на підприємствах побутової хімії і розроблення рекомендацій щодо їх вирішення. Проаналізувати проблеми обліку готової продукції в Україні.

Виклад основного матеріалу. Готова продукція — це актив, незалежно від форми існування, виробництво якого завершено, відповідає технічним умовам виробництва, і вимогам замовника, призначений для споживання, як для потреб виробника так і для потреб зовнішнього ринку [1].

Як вважає В. Сопко: «Продукцію оцінюють за такими видами вартості: фактичною, плановою, нормативною, кошторисною собівартістю і цінах реалізації (роздрібних, договірних, гуртових)» [2]. Відповідно до П(С) БО 9 готовою вважається продукція, яка виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним і якісним характеристикам, які передбачені договором або іншим нормативно-правовим актом [3].

Е. Переверзева вважає готовою продукцією виробу і продукти, які повністю закінчені обробкою на даному підприємстві, відповідають вимогам стандартів та технічним умовам, прийняті відділом технічного контролю і здані на склад готової продукції [4].

У процесі організації обліку готової продукції велике значення приділяється первинним документам. Однією з проблем, яка виникає на цьому етапі, є відображення в документах обліку її руху на підприємстві. Це зумовлено тим, що контроль руху готової продукції виступає гарантом успішної роботи підприємства на ринку. Недосконалість системи ведення первинного обліку та нехтування організаційно-технологічними особливостями виробництва і реалізації продукції згідно із затвердженими нормативно-правовими документами може призвести до неправильного та неповного оприбуткування одержаної продукції, невиконання матеріально-відповідальними особами своїх обов'язків, викривлень даних синтетичного та аналітичного обліку, а також до нераціонального використання ресурсів підприємства.

Слід приділити особливу увагу побудові обліку реалізації готової продукції на підприємствах, вона повинна містити повноту та своєчасність відображення інформації про реалізацію в системі обліку. Покращення обліку реалізації готової продукції

перш за все застосовується до первинної документації. Удосконалення облікової документації та документообігу необхідно здійснювати за такими напрямками: підвищення оперативності оформлення та обробки інформації під час реалізації; підвищення рівня об'єктивності аналітичної інформації; підвищення контролю з обліку вибуття готової продукції, виробничих запасів і товарів; економія витрат ресурсів та праці документування, обробки документів.

Торгівельним підприємствам доцільно ввести мікропроцесорну техніку, здатну ідентифікувати окрему одиницю готової продукції. Використання такої техніки є необхідним, адже дає змогу отримати інформацію про всі операції в момент та в місці їх здійснення [1].

Використовуючи автоматизацію обліку з реалізації готової продукції, забезпечується контроль надходження платежів від покупців за відвантаженою продукцією, буде зменшено час для визначення обсягу податкового зобов'язання з ПДВ, спрощено процес розподілу поза виробничих витрат [5].

Необхідні також зміни в наукових підходах і в нормативних документах: в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», в системі регулювання бухгалтерського обліку на принципах сучасних економічних теорій та з врахуванням антикризових програми розвинутих країн.

На промислових підприємствах, зокрема тих, які мають значні обсяги виробництва і реалізації продукції, доцільно використовувати логістичні способи та прийоми управління випуском і збутом продукції, оскільки в збутовій діяльності й інформаційному забезпеченні процесу збуту готової продукції, який ще називають логістичним сервісом, вони дають найкращі результати. Для інформаційного забезпечення маркетингових і логістичних процедур необхідно формувати і передавати на відповідні рівні управління повну, своєчасну та достатню інформацію про кількісні та вартісні показники щодо залишків готової продукції на будь-який момент часу, про вартість відпущеної оплаченої та неоплаченої продукції, про сегменти ринків збуту і витрати, пов'язані із збутовою діяльністю. Необхідну інформацію постачає система обліку, в якій реєструються всі без винятку операції щодо руху готової продукції та її фактичної собівартості, залишків готової продукції.

Для ефективної організації обліку логістичних витрат у межах облікової політики необхідно визначити основні об'єкти обліку:

- витрати на постачання (дослідження ринку закупівель, укладання договорів, приймання сировини і матеріалів та підготовка їх до виробничого споживання тощо);
- організація й управління виробництвом (технологічна підтримка виробництва, переналагодження устаткування, внутрішньовиробниче переміщення тощо);
- розподіл (пошук споживачів та одержання замовлень, підготовка продукції до відвантаження, планування каналів розподілу тощо);

- витрати на транспортування (вантажно-розвантажувальні роботи, витрати палива та електроенергії, оплата митних тарифів, податків та зборів, амортизація транспортних засобів, їх технічне обслуговування та поточний ремонт, страхування вантажу, вартість транспортування продукції сторонніми організаціями, утримання водіїв тощо);
- витрати на утримання складів і зберігання запасів (вартість запасів, експлуатаційні витрати, упакування запасів, втрати від знецінення запасів, оренда складських приміщень, амортизація складських будівель та устаткування, утримання складського персоналу тощо).

Виходячи з того, що логістичні витрати, згруповані вище за об'єктами обліку, то є також необхідність формувати витрати за замовленнями, тобто ідентифікувати, оцінювати, планувати, вести їх облік, контролювати та здійснювати ці процедури за певними статтями витрат.

Підвищити обсяги реалізації підприємств, які займаються промисловим виробництвом, можна за допомогою створення сайту в Інтернеті з усім асортиментом продукції та зробити міні-зразки продукції для пробного тестування. Важливим у вдосконаленні обліку реалізації готової продукції є формування єдиної законодавчо-нормативної бази, яка буде адаптована до міжнародних вимог та норм, удосконалення методології складання звітності та запровадження інформаційних технологій.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, на сьогоднішній час, однією зі складових ефективної організації обліку наявності та руху готової продукції є — високий рівень використання облікової інформації для оцінки якісних та кількісних характеристик готової продукції.

Результати дослідження з організації обліку готової продукції свідчать про те, що існує ряд проблем, які впливають на організацію ведення обліку готової продукції. Вирішення досліджених проблем дозволить ефективно здійснювати бухгалтерський облік готової продукції та її собівартості, підвищить ефективність виробництва, і тим самим підтримає конкурентоспроможність виробленої продукції, нарощуючи економічний потенціал підприємства [6].

В процесі управління сучасним підприємством стан обліку та аналізу готової продукції та її реалізації займає головне місце. Саме тому сьогодні однією з складових ефективної організації обліку та аналізу готової продукції та її реалізації є високий рівень використання облікової інформації для оцінки якісних та кількісних характеристик готової продукції. Результати досліджень з організації обліку та аналізу готової продукції свідчать про те, що існують проблеми, які впливають на організацію ведення обліку готової продукції та її реалізації [7].

Література

1. Савон О. О. Удосконалення обліку готової продукції та її реалізації / О. О. Савон // Науково-виробничий журнал «Держава та регіон». 2007. № 3. С. 321–324.
2. Сопко В. В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / В. В. Сопко. 3-е видан., перероб. і доповн. К.: КНЕУ, 2000. 578 с.
3. Верхоглядова Н. І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика (навч.-практ. посіб.) / Верхоглядова Н. І., Шилю В. П., Ільїна С. Б., Кисла В. І. К.: ЦУЛ, 2010. 536 с.
4. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський управлінський облік / [Ф. Ф. Бутинець, Т. В. Давидюк, Н. М. Малуґа, Л. В. Чижевська]. Житомир: ПП «Рута», 2002. 480 с.
5. Економічний аналіз: [навч. посіб.] / [М. А. Болюх, В. З. Бурієвський, М. І. Горбаток та ін.]; за ред. М. Г. Чумаченка. К.: КНЕУ, 2003. 556 с.
6. Пушкар М. С. Фінансовий облік / М. С. Пушкар. Тернопіль: Карт-бланш, 2006. 628 с.
7. Фінансовий облік: [навч. посіб.]; за ред. [В. К. Орлової, М. С. Орлів, С. В. Хоми]; 2-ге вид., доп. і перероб. К.: ЦНЛ, 2010. 510 с.
8. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку: [навч. посіб.] / за ред. М. В. Кужельного. К.: АСК, 2001. 272 с.
9. Фінансовий облік: навч. посіб. / за ред. В. К. Орлової, М. С. Орлів, С. В. Хоми. 2-ге вид., доп. і перероб. — К.: ЦНЛ, 2010. 510 с.

References

1. Savon E. A. Improvement of accounting of finished products and its implementation / A. A. savvon // Scientific and production journal «State and region». 2007. No. 3. Pp. 321–324.
2. Sopko V. V. Accounting: textbook / V. V. Sopko. 3rd issued., processing. and dopoln. — K.: KNEU, 2000. 578 p.
3. Verkhoglyadova N. I. financial Accounting: theory and practice (proc. — pract. possib.) / Verhoglyadova N. I., Shilo V. p., Ilyina S. B., Kislaya V. I. — K.: TSUL, 2010. 536 p.
4. Butinets f. f. Accounting Management accounting / [f. f. Butinets, T. V. Davidyuk, N. M. Malyuga, L. V. Chizhevskaya]. Exactly: PE «Ruta», 2002. 480 p.
5. Economic analysis: [studies. no.] / [M. A. Bolyukh, V. Z. Buryevsky, M. I. gorbatok, etc.]; edited by M. G. Chumachenko. To: KNEU, 2003. 556 S.
6. Pushkar M. S. financial accounting / M. S. Pushkar. Ternopil: Carte Blanche, 2006. 628 p.
7. Financial accounting: [studies. no.][V. K. Orlova, M. S. Orlov, S. V. Khoma]; 2nd ed., additional and pererab. K.: TSNL, 2010. 510 p.
8. Grabova N. M. theory of accounting: [studies. benefit.] / edited by M. V. Kuzhelny. K.: ask, 2001. 272 p.
9. Financial accounting: studies. no. / edited by V. K. Orlova, M. S. Orlov, S. V. Khoma. 2nd view., additional and pererab. K.: TSNL, 2010. 510 p.